

Vestby kommune

Pepperstadmarka barnehage

ÅRSPLAN
2024/
2025

Skolemesterens vei 3, 1542 Vestby Kommune
eva.gustavsen@vestby.kommune.no
41264516

Fastsatt i SU (samarbeidsutvalget) 23.06.2024

Innholdsfortegnelse

Barnehageloven, rammeplanen og årsplan.....	3
Pepperstadmarka barnehage	3
Satsningsområde: Sosial kompetanse.....	4
Kompetanseutvikling.....	4
Barnehagens arbeid med psykososialt miljø	5
Barnehagens verdigrunnlag.....	5
Barn og barndom.....	6
Demokrati.....	6
Mangfold og gjensidig respekt	7
Likestilling og likeverd	7
Bærekraftig utvikling	8
Livsmestring og helse.....	9
Barnehagens formål og innhold	9
Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg.....	9
Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek.....	10
Barnehagen skal fremme danning	10
Barnehagen skal fremme læring.....	11
Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap	11
Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk.....	12
Barnehagen medvirkning	12
Samarbeid og overganger	13
Når barnet begynner i barnehagen – Foreldreaktiv tilvenning	13
Overgang mellom barnehage og skole	14
Samarbeid med andre	14
Planlegging, vurdering og dokumentasjon.....	15
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte	16
Barnehagens digitale praksis	16
Barnehagens fagområder.....	17
Kommunikasjon, språk og tekst	17
Kropp, bevegelse, mat og helse.....	18
Kunst, kultur og kreativitet.....	19
Natur, miljø og teknologi	20
Antall, rom og form.....	20
Etikk, religion og filosofi	21
Nærmiljø og samfunn	22

Barnehageloven, rammeplanen og årsplan

Vestby kommune har felles mal for årsplan i de kommunale barnehagene. Barnehagene utarbeider sine årsplaner ut fra en fastsatt ramme som samsvarer med kravene til årsplan slik de er beskrevet i [barnehageloven](#) og forskrifter.

[Rammeplanen](#) forplikter barnehagene til å utarbeide en egen årsplan som skal være et arbeidsredskap for barnehagens personale, og som skal dokumentere barnehagens valg og begrunnelser. Barnehagens ledelse skal lede prosessen med å utarbeide årsplanen i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre. Årsplanen fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg (SU). Årsplanen skal vise hvordan barnehagen arbeider med å omsette rammeplanens formål og innhold, og barnehageeiers lokale tilpasninger og pedagogisk praksis. I [Kommuneplan 2023 – 2034](#) for Vestby kommune er det overordnede målet for barn og unge: «TRYGG OPPVEKST – I Vestby opplever alle barn og unge trygghet, mestring og deltakelse i fellesskapet».

Pepperstadmarka barnehage

Pepperstadmarka barnehage ligger flott til i Skolemesterens vei på Pepperstad med natur og et rikt nærmiljø som nærmeste nabo. Barnehagen er forholdsvis ny og åpnet i februar 2017. Barnehagen har 5 aldersrene avdelinger med plass til ca 90 barn. Dette gjør oss fleksible når det gjelder å tilpasse og tilrettelegge hverdagen og barnehagens aktiviteter best mulig, ut ifra barnas modenhet og utvikling. Det innebærer også at barna stort sett er i samme gruppe fra de begynner i barnehagen og frem til de skal over til skolen, noe som gir et godt grunnlag for å skape gruppetilhørighet og gode relasjoner mellom barna. Per 01.08.2024 ser avdelingene slik ut:

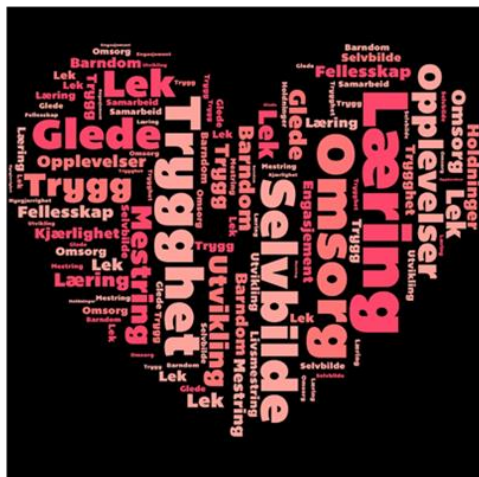
- Smeden med 13 barn født i 2022
- Bakeren med 9 barn født i 2023/2024
- Kusken med 20 barn født i 2020
- Skredderen med 18 barn født i 2021
- Førskolegruppa med 26 barn født i 2019

Barnehagens bygg er inspirert av basetankegangen. Dette innebærer at selve avdelingen er noe mindre fordi de har tilgang til flere ulike smårom. Vi har blant annet egne rollelekrom, sanserom, aktivitetsrom og konstruksjonsrom som alle avdelingene benytter seg av. I midten av barnehagen er det et stort fellesrom med kjøkken spesielt tilrettelagt for at små barn kan hjelpe til med matlaging. Blant annet er kjøkkenbenken lavere på en side slik at barna står stødig på gulvet når de hjelper til med skrelling, skjæring, baking og måling.

Uteområdet er stort og variert med lekeapparater som huske, sklie og sandkasse kombinert med hinderløype, skogsområder, bål plass og grønnsakhage. Vi har en grillhytte i skogen rett nedenfor barnehagen og en kvartalslekeplass med blant annet ballbinge rett på oversiden. Skogen som tidligere var rundt barnehagen er nå blitt fjernet og vi er nå på utkikk etter et nytt område som gir flotte lekemuligheter og turopplevelser både sommer som vinter. Vi ønsker å finne et område som gir barna muligheter til å få utfordringer gjennom aktiviteter og lekemuligheter tilpasset hvert enkelt barns utvikling og interesse.

En god barndom setter spor som varer hele livet ut. En av samfunnets viktigste oppgaver er å bidra til at alle barn får en god start. De ansatte her i barnehagen har sammen satt fokus på hvilke ord som er viktige for dem i arbeidet med barna:

Satsningsområde: Sosial kompetanse

Vi ønsker at barnehagen skal være et sted hvor voksne og barn får lov til å være den de er og utfolde seg ut fra de forutsetningene de har. Vi er en barnehage med mennesker fra flere forskjellige kulturer og religioner, både blant familiene og blant de ansatte. Det er viktig for oss at alle opplever seg selv om en viktig og inkludert del av barnehagen. Vi fokuserer mye på trygghet, vennskap, fellesskap, lek og mestring og ønsker å skape gode vilkår for dette. Vi har derfor valgt å ha «Sosial kompetanse» som satsingsområde i barnehagen.

Sosial kompetanse omfatter alle de ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill, og er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre. Alle barn skal få oppleve at de er betydningsfulle for fellesskapet, og de skal være i positive samspill med barn og voksne i barnehagen. Vi skal legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap, og barnas selvfølelse skal støttes samtidig som de får hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og ta hensyn til andres behov.

Gjennom satsingsområdet «Sosial kompetanse» fokuserer vi på å skape felles samlingspunkter og forståelse av livet rundt oss, noe som igjen kan bidra til gode møtepunkter for vennskap og fellesskap. Vi vet at felles opplevelser ofte danner grunnlag for gode relasjoner, og derfor skal vi fokusere på dette. Vi skal bruke naturen, nærmiljøet, kunst, kultur og musikk som rammeverk for disse felles samlingspunktene. Vi mener at dette fokuset vil bidra til å skape trygge og utviklende rammer som igjen blir et godt grunnlag for utvikling av sosial kompetanse. Det gir også et viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv.

Kompetanseutvikling

«Barnehagen skal være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen». (Rammeplanen 2017:37)

Vestby kommune bistår barnehagene med kompetanseutvikling. Tiltak i kompetanseutvikling gjelder for ansatte i alle barnehagene, og skal bidra til å gi barnehagene i Vestby en felles kompetanse for å utvikle den pedagogiske kvaliteten i barnehagen.

Kompetanseplan for barnehagene finnes her på kommunens hjemmeside [Kompetanseplan for barnehagene](#)

Vestby kommune ved Resultatområdene Barnehage og Skole inklusiv Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) i samarbeid med Universitet i Stavanger får fra høsten 2024 midler fra Statsforvalteren til [Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering](#). Prosjektet vil omfatte både det allmennpedagogiske og det spesialpedagogiske området i barnehage og skole. Prosjektperiode er tenkt å vare i 3 år.

Barnehagen har ulike fora for planlegging, vurdering, evaluering og kompetanseheving. Alle avdelingene har jevnlig avdelingsmøter der de planlegger og organiserer avdelingens aktiviteter og omsetter årsplan og rammeplan til praksis. Her reflekterer de også rundt observasjoner av barnegruppa, enkeltbarns trivsel og utvikling, tilbakemeldinger fra foreldre og lignende. Det er jevnlig pedagogmøter for å se på barnehagen som en helhetlig enhet som drar i samme retning og omsette årsplan og rammeplan til praksis. Det er også jevnlig fagforum for assistenter/fagarbeider med ulike tema knyttet til rammeplanen.

Hele personalgruppa er samlet til månedlige personalmøter på kveldstid samt 6 planleggingsdager i året. Her varierer det mellom kurs i aktuelle temaer, implementering av rammeplan, oppfølging av tema i henhold til årsplan, oppfølging av brukerundersøkelse og medarbeiderundersøkelse, HMS – opplæring og førstehjelp – og hjertestarterkurs.

Barnehagens arbeid med psykososialt miljø

Barnehagene i Vestby har utarbeidet handlingsplan med felles rutiner for det psykososiale miljøet. Denne rutinen finnes på hjemmesiden [Barnehagemiljø - VESTBY KOMMUNE](#). Rutinen tar utgangspunkt i de endringene som kom med i barnehageloven fra 01.01.2021. med lovparagrafene §§ 41, 42 og 43. Barnehagen fortsetter arbeide med å implementere lovverket slik at det er kjent for alle ansatte og også foreldre. Å arbeide forebyggende er en av de aller viktigste faktorene for å lykkes med arbeidet i å sørge for at alle barn opplever å ha et trygt og godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Barnehagens verdigrunnlag

Alle barnehager skal jobbe etter Rammeplan for barnehagen som er gjeldende fra 01.08.2017. Her kommer blant annet barnehagens verdigrunnlag til syne, og rammeplanen er tydelig på at dette skal

formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Arbeidet med å implementere rammeplanens verdigrunnlag er et pågående arbeid, og under kan du lese mer om hvordan punktene i barnehagens verdigrunnlag løses hos oss.

Barn og barndom	
«Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt.» (Rammeplan 2017:8)	
Våre målsettinger: 1. Barnehagen skal alltid ta utgangspunkt og handle ut ifra barnets beste og deres individuelle forutsetninger 2. Barnehagen skal tilrettelegge for lek, både det fysiske miljøet og lekens innhold, ut ifra barnas interesser 3. Personalet skal skape gode relasjoner med barn og voksne, og fremme utviklingen av vennskap	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi skal være åpne for alle barns forutsetninger og alltid støtte oppunder deres interesser, både ved foreldresamarbeid, i barnegruppen og voksengruppen ✓ Vi skal se barna og deres initiativ til lek og tilrettelegge for leken gjennom det fysiske miljøet ✓ Vi skal alltid se mulighetene i leken og tilrettelegge så den skal nå ut til alle ✓ Vi skal se barn som kan føle utenforskap, og tilrettelegge og støtte for vennskap	Hvordan ser vi på barna at målet er nådd? ✓ Barna kommer til oss om det er noe og viser tillit og trygghet ✓ Barna kommer med ideer til leken og det fysiske miljøet ✓ Barna har en vid lekekompetanse og kan leke på flere ulike måter samt tilpasser seg lekens rammer utifra innhold og dens forutsetninger ✓ Barna inkluderer andre barn på eget initiativ
Demokrati	
«Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får en anledning til å ytre seg, bli hørt og delta.» (Rammeplan 2017:8).	
Våre målsetninger: 1. Alle barn skal få medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter. 2. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og samtidig fremme barns nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. 3. Barna skal få forståelse av sin rolle i barnehagen og få et innblikk i det demokratiske samfunn som vi er en del av.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi skal være oppmerksomme på barnas meninger og synspunkter, tilrettelegge for deres initiativ og ta hensyn til dette i planlegging og utførelse ✓ Vi skal undre oss og reflektere sammen med barna ✓ Vi skal observere barnas interesser og ønsker gjennom leken og samtaler ✓ Vi skal respektere barnas ulike ønsker, gi rom for deres medvirkning og være åpne for spontanitet	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Glade, trygge og lekende barn som tør å ha en mening og stå for den ✓ Barna viser interesse gjennom spørsmål og tanker ✓ Barna viser glede når det fokuseres på deres meninger i ulike typer lek og prosjekter ✓ Barna er inkludert i fellesskapet

	Barna gir uttrykk for det de ønsker og tør stå for sine meninger
--	--

Mangfold og gjensidig respekt	
Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.» (Rammeplan 2017:9).	
Våre målsetninger: 1. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. 2. Barnehagen skal støtte barna ut ifra deres kulturelle og individuelle forutsetninger, og la de oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap. 3. Barna skal få ta del i den samiske kulturen og få et innblikk i den samiske historien.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi skal respektere at alle kan tenke og handle ulikt ✓ Vi skal ha en åpen og reflekterende væremåte ✓ Vi skal skape gode arenaer for samspill, glede og mestring ut fra barnas forutsetninger ✓ Vi skal bruke litteratur, sanger og aktiviteter som speiler mangfold innen kultur, religion og familieform ✓ Vi skal synliggjøre de ulike kulturelle og religiøse bakgrunnene som er hos både barn og voksne ✓ Vi skal markere Samenes dag	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Barna er inkluderende ovenfor andre barn og aksepterer og anerkjenner andre slik de er ✓ Barna viser mestringsglede i forskjellige situasjoner, for eksempel påkledning ✓ Barna er stolte av sin kulturelle bakgrunn og viser engasjement for ulikhetene blant oss ✓ Barna snakker om, leker og uttrykker kunnskap om samisk kultur historie

Likestilling og likeverd	
Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn:» (Rammeplan 2017:10).	
Våre målsetninger: 1. Gutter og jenter skal ha like muligheter til å bli sett og hørt, og oppmuntres til å delta i felleskap i alle aktiviteter i barnehagen. 2. Alle barn skal bli møtt uten fordommer i sine interesser. 3. Barna skal møte gode rollemodeller i de ansatte i barnehagen.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi skal være nysgjerrige og engasjerte, og legge til rette for ulike leker og aktiviteter tilpasset alder og modenhet ✓ Vi skal skape arenaer hvor alle kan delta på lik linje ✓ Vi skal være støttende og oppmuntrende i forhold til ulike valg barna tar	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Barna er trygge og selvsikre i sine kjønnsroller ✓ Barna deltar i ulike aktiviteter og leker med engasjement og nysgjerrighet ✓ Barn som deltar i aktiviteter og leker fordi de selv ønsker og ikke fordi det er forventet i forhold til kjønnsroller

✓ Vi skal anerkjenne slik «de er» og ikke slik «de skal være» ✓ Vi skal være bevisste på våre egne holdninger og verdier, og sikre at vi er profesjonelle i vår rolle	✓ Barna anerkjenner hverandre og aksepterer ulikheter ✓ Barna viser respekt for hverandre og er inkluderende i aktiviteter og lek
--	--

Bærekraftig utvikling	
«Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen» (Rammeplan 2017:10).	
Våre målsetninger: 1. Vi skal til enhver tid være sertifisert med Grønt flagg. 2. Barna skal lære om bærekraftig utvikling i praksis. 3. Barna skal få varierte opplevelser i naturen og oppleve naturen som en læringsarena.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi skal være pådrivere i arbeidet med Grønt flagg ✓ Vi skal la barna delta i arbeidet i grønnsakhagen og drivhuset – fra såing og stell til høsting og spising ✓ Vi skal lære barna om kildesortering og hva som skjer med avfallet når vi kaster det ✓ Vi skal lære barna om prosessen fra matavfall til kompost og ny jord ✓ Vi skal bruke naturen i nærområdet til utforskning, sanseopplevelser, lek og glede ✓ Vi skal lage mat i skogen minst en gang per måned	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Barna vet hvordan grønnsakene vokser og hva de kan bruke de til ✓ Barna tør å smake på ulike grønnsaker som de selv har vært med på å dyrke frem ✓ Barna sorterer avfall riktig ✓ Barna viser glede over å ferdes i naturen og bruker alle sanser for å lære seg om livet rundt ✓ Barna vet at vi kan lage mat andre steder enn på kjøkkenet

Grønt flagg

Grønt flagg er en internasjonal miljøsertifiseringsordning rettet mot barnehager, grunnskoler, videregående skoler og folkehøgskoler hvor formålet er å sikre bærekraftig utvikling gjennom miljøopplæring. Sertifiseringen gjelder for ett år av gangen, og hvert år må det derfor sendes inn søknad om fornyet sertifisering, dette sikrer kontinuitet i miljøarbeidet. Alle kommunale barnehager i Vestby deltar i denne ordningen.

Livsmestring og helse	
«Barns fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette» (Rammeplan 2017:11) «Barna skal ha mulighet til ro, hvile, og avslapping i løpet av barnehagedagen. [...] Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner» Rammeplan 2017:11) Barnehagene skal videreføre arbeidet med kommunens overordnede satsning på inkluderende barnehage- og skolemiljø.	
Våre målsetninger: 1. Barnehagen skal ha et trygt, inkluderende og stimulerende læringsmiljø som forebygger krenkelser. 2. Barnehagedagen skal ha et variert innhold med mulighet for aktiviteter ute og inne, lek og hvile. 3. Vi skal ha et sunt kosthold som varierer mellom fiskeprodukter, kjøttprodukter, grønnsaker og frukt.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Personalgruppa skal kjenne til «Handlingsplan for et godt psykososialt miljø i barnehagene i Vestby kommune» ✓ Vi skal være til stede, fysisk og psykisk, med barna ✓ Vi skal veilede og hjelpe barna til å forstå lek og sosialt samspill ✓ Vi skal servere varm – mat en gang per uke samt lage mat på bål minst en gang per måned. ✓ Vi skal tilby ulike smaker, både i lek og under måltid	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Barna viser at de er trygge og har tillit til at de voksne kan hjelpe de ✓ Barna er aktive i ulike aktiviteter ✓ Barna søker de voksne for hjelp og støtte ✓ Barna er med på å lage mat ✓ Barna tør å smake på nye ting

Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang (Rammeplanen 2017:19). Personalet i Pepperstadmarka barnehage har satt opp følgende målsetninger og kjennetegn som vi arbeider etter:

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg	
«I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for» (Rammeplan 2017:19).	
Våre målsetninger: 1. Alle barn skal oppleve omsorg, trygghet og tilhørighet i barnehagen. 2. Hvert enkelt barn skal oppleve å bli sett, forstått og respektert. 3. Barna skal støttes og oppmuntres til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet?	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Smil og glede hos barna

✓ Vi skal være gode og trygge rollemodeller som setter grenser, veileder og støtter på et anerkjennende vis ✓ Vi skal se barna for den de er og ivareta hvert enkelt sitt behov for nærhet og omsorg ✓ Vi skal være tilgjengelig og tilstede, både fysisk og mentalt ✓ Vi skal legge til rette for gode og omsorgsfulle relasjoner mellom barn og voksne, og mellom barn	✓ Barna blir oppmerksomme på hverandre og viser empati for andre ✓ Barna gir uttrykk for trygghet og tilhørighet når de kommer til voksne for trøst, samtale, omsorg og oppmuntring
---	--

Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek	
«Leken skal ha en sentral plass og lekens egenverdi skal anerkjennes» (Rammeplan 2017:20).	
Våre målsetninger: 1. Personalet skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek, både ute og inne. 2. Leken skal være en arena for barns utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling 3. Alle barn skal oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi skal legge til rette for og inspirere til variert lek ute og inne med leker og utstyr som inviterer til lek. ✓ Vi skal være tilstede og tilgjengelig i barns høyde i her – og nå – situasjoner og i mer styrte aktiviteter. ✓ Vi anerkjenner at lek og læring går hånd i hånd og tar utgangspunkt i barnas erfaringer, tanker og teorier. ✓ Vi skal støtte og veilede de barna som trenger det, både med språk og handlinger ✓ Vi skal bruke ulike sider av oss selv med barna, for eksempel veileder, rollemodell og entertainer.	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Barnas kreativitet og engasjement i leken øker, vi kan se at barna trives og har det gøy i leken. ✓ Barna viser utvikling i lekekompetansen gjennom blant annet økt forståelse for lekekoder, turtaking, samarbeid og inkludering. ✓ Barna kan løse konflikter i lek og forhandle om fremdriften i leken uten at leken faller fra hverandre. ✓ Barna viser en jevn og god utvikling ut fra egne forutsetninger, både med tanke på lekeforståelse, sosial kompetanse og språklig utvikling.

Barnehagen skal fremme danning	
«Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp» (Rammeplan 2017:21).	
Våre målsetninger: 1. Personalet skal støtte og veilede barn i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen. 2. Barna skal forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. 3. Barna skal kunne uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi legger til rette for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positive selvilde ✓ Vi skal støtte barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet ✓ Vi skal synliggjøre og fremheve mangfold og ulikhet som grunnlag for opplevelser, utforskning og læring	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Barna stiller spørsmål og undrer seg om livet og sin verden ✓ Barna uttrykker egne tanker, følelser og meninger ✓ Barna tar initiativ og følger opp de voksnes oppfordring å tørre nye ting

✓ Vi oppmuntrer barna til å prøve nye ting i trygge omgivelser	✓ Barna klarer å skille mellom hjemmet og barnehagens regler og normer
--	--

Barnehagen skal fremme læring	
«I barnehagen skal barna skal oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om barns nysgjerrighet og lyst til å leke, utforske og mestre» (Rammeplan 2017:22).	
Våre målsetninger: 1. Barna skal være en del av et stimulerende miljø og få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. 2. Personalet skal sørge for at alle barn kan få rike og varierte opplevelser, erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser. 3. Personalet skal være oppmerksomme på og følge opp barns initiativ og la de bidra i egen og andres læring.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi skal være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement, og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter ✓ Vi skal oppmuntre, motivere og gi varierte mestringsopplevelser og utfordringer til alle barn, uavhengig av alder og modning ✓ Vi skal undre oss og undersøke om de områdene i livet som barna til enhver tid er opptatt av ✓ Barna skal møte ulike metoder for å lære samme ting slik at vi kan favne over alle barn	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Barna er nysgjerrige og stiller spørsmål, er «sultne» på ny viten ✓ Barna tar med seg opplevelser og kunnskap i leken ✓ Barna er trygge, selvstendige og undrende ✓ Barna er motiverte for nye erfaringer og vil gjerne gjøre det igjen ✓ Barna tar selv initiativ, er delaktige og fremmer andre barn på positiv måte

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap
«I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. [...] Personalet skal forebygg, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre» (Rammeplan 2017:22-23).
Våre målsetninger:

1. Alle barn skal oppleve at de er betydningsfulle. 2. Personalet skal skape gode relasjoner med barn og voksne, og fremme utvikling av vennskap. 3. Alle barn skal lære å sette egne grenser og respektere andres.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi skal møte barna med en åpen, nysgjerrig, forståelsesfull og anerkjennende væremåte ✓ Vi skal lytte til barna og gjøre de viktige i våres og andres øyne ✓ Vi skal støtte barnas initiativ til samspill og legge til rette og følge opp barna i ulike situasjoner ✓ Vi skal være positive, gode og morsomme forbilder for barna som skaper tillit og trygghet ✓ Vi skal hjelpe barna å sette ord på følelser og situasjoner slik at det gir mening for barnet, sette grenser på en tydelig og god måte og anerkjenne grenser barnet har satt for seg selv	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Glade og trygge barn som kommer i barnehagen ✓ Barna har gode samspill med andre barn og voksne ✓ Barna tør uttrykke sine følelser og sin mening, og tør å stå opp for seg selv ✓ Barna tar hensyn til hverandre og respekterer det andre sier/ønsker ✓ Barna hevder seg, tør å uttrykke seg foran andre og er engasjerte i andre og deres hverdager

Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk	
«Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barns skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling» (Rammeplan 2017:23).	
Våre målsetninger: 1. Barn skal støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. 2. Personalet skal anerkjenne og respondere på barns ulike verbale og non – verbale uttrykk og støtte deres språkutvikling. 3. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen.	
Hvordan skal vi voksne være for å nå målet? ✓ Vi skal være støttende og utviklende i den daglige dialogen med barna ✓ Vi skal tolke og prøve å forstå barna, og repetere det de kommuniserer, både verbalt og non – verbalt ✓ Vi skal være gode rollemodeller og bruke mimikk, konkrete og tegn – til – tale for å underbygge det muntlige språket ✓ Vi skal skape gode samtaler ved å undre oss sammen med barna og oppfordre de til å uttrykke seg ✓ Vi skal legge til rette for aktiviteter der språk er i fokus	Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd? ✓ Barna bruker det språket de har og har en jevn og god språkutvikling ut fra egne forutsetninger ✓ Barna gir uttrykk for sine behov, følelser og meninger i lek og samspill med andre barn og voksne ✓ Kvaliteten i samspillet og leken mellom barna øker ✓ Barna bruker tegn – til – tale som en del av sin kommunikasjon

Barnehagen medvirkning
Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i

barnehagen. Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov [...]

«Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov» (Rammeplan 2017:27).

Våre målsetninger:

1. Alle barn skal utvikle evne til å delta i og påvirke egen hverdag
2. De voksne skal lytte til barnas signaler og ta barna på alvor
3. Det skal gjennomføres barnesamtaler med alle barn over 4 år 2 ganger i året

Hvordan skal vi voksne være for å nå målet?

- ✓ Vi skal gi barna mulighet til å påvirke egen hverdag gjennom den daglige kontakten med de voksne
- ✓ Vi skal bygge videre på barnas initiativ, forslag og ideer
- ✓ Vi skal være lydhøre til det barna kommuniserer, uavhengig av hvordan det kommuniseres
- ✓ Vi skal bruke anerkjennende kommunikasjon når vi prøver å tolke barnas ulike uttrykk
- ✓ Vi skal bruke innholdet fra barnesamtaler til å planlegge hverdagen på avdelingen

Hvordan kan vi se på barna at målet er nådd?

- ✓ Barna bruker kroppsspråk, mimikk og/eller tale for å formidle til de voksne det de ønsker
- ✓ Barna kommer med forslag til aktiviteter, leker og utstyr de vil ha i barnehagen
- ✓ Barna viser glede over å se sine synspunkter komme til syne i barnehagens hverdag
- ✓ Barna oppsøker de voksne og kommer uoppfordret med forslag, tanker og ønsker

Samarbeid og overganger

Når barnet begynner i barnehagen – Foreldreaktiv tilvenning

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet får en trygg og god start i barnehagen» (Rammeplan 2017:33)

Vestby kommunes barnehager praktiserer foreldreaktiv tilvenning. Dette betyr at foreldrene skal være aktivt til stede sammen med barnet i barnehagen den første uken når barnet starter. Foreldrene deltar sammen med barnet i barnehagens aktiviteter og dagsrytme. Målet er at barnet gradvis skal bli kjent med personalet og de andre barna i barnehagen, og får en myk og trygg overgang til barnehagehverdagen.

Overganger innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe». (Rammeplanen 2017: 33).

Barnehagen er organisert med aldersrene avdelinger. Dette innebærer at barna stor sett går sammen fra de begynner i barnehagen til de er klare for skolestart. Så langt det lar seg gjøre vil også personalet følge samme gruppe gjennom barnehageløpet. Noen ganger kan det være ting som gjør at vi må foreta noen endringer, men som utgangspunkt skal barna ha med seg noen ansatte de kjenner når de går fra en avdeling til neste.

Overgang mellom barnehage og skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordningen» (Rammeplan 2017:33)

I Vestby samarbeider RØ barnehage og RØ skole om et nettverk for overgang barnehage – skole/SFO. Nettverket er en del av felles [Plan for overgang og sammenheng mellom barnehage og skole/SFO](#).

Samarbeid med andre

Barnehagene har ulikt samarbeid med PPT, barnevernet, helsestasjonen og rehabiliteringstjenesten, hvor vi har felles mål om å handle til barnets beste.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling», jf. barnehageloven § 1.

Foreldre og barnehagen har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling, og samarbeidet skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldresamarbeidet skal være både på gruppenivå gjennom foreldreråd og samarbeidsutvalg og på individnivå med foreldrene til hvert enkelt barn.

I foreldresamarbeidet kan dere forvente dette av barnehagen:

- ✓ At vi behandler alle med respekt
- ✓ At vi hilser og tar imot alle barn og foreldre
- ✓ At vi gir alle barn mulighet til lek, vennskap og positive opplevelser i et omsorgsfullt og anerkjennende klima
- ✓ At vi tar barnas meninger på alvor og følger opp deres initiativ
- ✓ At vi tar foreldres meninger på alvor og følger opp deres initiativ
- ✓ At vi gir dere den informasjonen dere trenger for å vite hvordan deres barn sitt barnehageliv er
- ✓ At vi inviterer til to utviklingssamtaler om barnet ditt og to foreldremøter om barnehagens liv i året

Hva forventer vi av dere?

- ✓ Dere sier ifra når barnet deres er syk, skal ha fri eller kommer senere
- ✓ Dere sier ifra hvis andre skal hente barnet deres
- ✓ Dere leser planer, informasjon og oppslag som sendes ut
- ✓ Dere tar kontakt med barnehagen dersom det er viktige hendelser i barnets liv som vil påvirke dem fysisk eller psykisk; bryllup, nye søsken, flytting, sykdom, skilsmisse, begravelse o.l.
- ✓ Dere sier ifra til oss hvis det er noe dere er uenige i eller misfornøyd med, eller hvis dere opplever at barnet deres ikke trives

Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Barnehagen inviterer til foreldrerådsmøte i august i forbindelse med valg til festkomite og samarbeidsutvalget. Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ som skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene. Samarbeidsutvalget består av 2 foreldrerepresentanter, 2 ansattrepresentanter, 1 eierrepresentant (politiker) samt styrer som er sekretær.

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

«Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene» (Rammeplan 2017:37).

God planlegging er viktig for å få en gjennomtenkt og hensiktsmessig bruk av barnehagens ressurser, både de materielle og de menneskelige, samtidig som gjennomføringen må være så fleksibel at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. Planleggingen tar utgangspunkt i personalets kunnskap om barns utvikling og læring samt observasjoner, dokumentasjoner, refleksjoner og systematisk vurdering, og på samtaler med barn og foreldre. Barnehagens plandokumenter består av årsplanen med de overordnede målsetninger, halvtårsplaner samt mer detaljerte og konkrete månedsplaner og didaktiske planer.

Vurdering som er satt i system legger grunnlaget for barnehagen som en lærende organisasjon. Det er viktig å sette ord på og reflektere over tradisjonene, kompetansen og den tause kunnskapen som er i barnehagen for den videre kvalitetsutviklingen. Samtidig må både barngruppen og det enkelte barns trivsel og utvikling observeres og vurderes, både med tanke på samspillet mellom barna, mellom barn og personalet, og mellom barnehagens personale. Kvaliteten på dette samspillet er en av de viktigste forutsetningene for barns utvikling og læring. Vi observerer og vurderer barnehagehverdagen kontinuerlig, og spesielt i forbindelse med foreldresamtaler på høsten og våren. Vi har også barnesamtaler to ganger i året og kartlegginger av det psykososiale miljøet to ganger i året. I tillegg bruker vi Ståstedanalysen. Dette er et refleksjonsverktøy fra Utdanningsdirektoratet som gir et uttrykk for hvordan personalet vurderer barnehagens praksis, hva som er barnehagens sterke sider og hva som er barnehagens utfordringer.

Det er viktig å dokumentere personalets arbeid og barnas virksomhet for å få et grunnlag for å vurdere barnehagens utvikling. En synlig dokumentasjon vil være et middel for å åpne for en kritisk og reflekterende praksis over barnehagens verdigrunnlag og oppgaver, og barnehagen som arena for lek, læring og utvikling. Samtidig vil dokumentasjon bidra til verdifull informasjon om hva barna opplever, lærer og gjør i barnehagen. Det er viktig å ha et etisk perspektiv på dokumentasjonen. Barn skal slippe å bli tatt bilde av hvis de ikke vil, og de skal slippe å oppleve at alt de sier og gjør blir gjenstand for skriftlig observasjon og vurdering. I arbeidet med pedagogisk dokumentasjon vil man finne igjen flere elementer som for eksempel observasjon, refleksjon, tolkning og valg.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder». (Rammeplan 2017:40)

Barn som trenger ekstra støtte skal få den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for at han eller hun skal få en inkluderende og likeverdig barnehagehverdag. Barnehagens aktiviteter skal tilrettelegges og formidles slik at alle barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger. Barnehagehverdagen skal gi rom for barnas ulike forutsetninger, perspektiver og erfaringer, og bidra til at barna utvikler et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner. Alle barn skal møtes som individer og barnehagen skal ha respekt for det enkelte barnets opplevelsesverden.

Barnehagen skal sørge for at barn som mottar spesialpedagogisk hjelp inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske tilbudet. Dette gjøres blant annet gjennom:

- ✓ Bruk av dagtavle i samlingsstund hver dag slik at alle barn får den samme oversikten over dagens innhold
- ✓ Språktrening som en del av hverdagsaktivitetene, for eksempel blåse på fjær med sugerør, munnmotorikk i samlingsstunden og lignende.
- ✓ Bruk av smågrupper for å inkludere alle barn i meningsfulle fellesskap, for eksempel lekegrupper, spillgrupper, lesegrupper og lignende.
- ✓ Bruk av tegn – til – tale som støtte til kommunikasjon på alle avdelinger og for alle barn.
- ✓ Alle ansatte på avdelingen har opplæring i å ivareta og følge opp barn som har behov for ekstra støtte slik at alle kan være en ressurs for barnet i barnehagehverdagen.

Barnehagens digitale praksis

«Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn» (Rammeplan 2017:44).

Vi bruker primært iPad, telefoner og informasjonstavler i vår digitale plattform. Dette foregår i samspill med barn og som en læringsarena. iPaden er en plattform for spill, musikk, bilder og filmer som ofte knyttes opp mot ulike temaer. Det er også et oppslagsverk i samhandling med barn for å stille nysgjerrighet og innhente ny kunnskap.

Hvorfor bruker vi iPad/iPhone:

- ✓ Språkstimulering – både språkforståelse, begrepsinnlæring og uttale
- ✓ Lek med tall
- ✓ Trene hukommelse
- ✓ Selvstendighet/ansvarsfølelse
- ✓ Bilder til refleksjon
- ✓ Støtte til prosjekt/tema arbeid

Vi bruker også informasjonstavlene sammen med barna og reflekterer og snakker sammen om bildene samt situasjonen rundt. Dette gjør vi både med de store og de små barn. Bruk av bilder er en fin måte for barn uten språk å kommunisere på og skaper en god arena for samtaler og fortellinger hos de eldre barna.

Barnehagens arbeidsmåter – progresjon

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang.»
(Rammeplan 2017:44)

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. I dette arbeidet skal personalet blant annet:

- ✓ Oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av
- ✓ Bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter
- ✓ Legge til rette for fordypning, gjenkjennelse, og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter
- ✓ Introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer

Barnehagen har utarbeidet en progresjonsplan som beskriver hvordan barnehagen arbeider med de syv fagområdene som er beskrevet i rammeplanen. Fagområdene vil sjelden opptre isolert, og flere områder vil ofte være representert samtidig i temaopplegg og i forbindelse med hverdagsaktiviteter.

Barnehagens fagområder

I rammeplanen er det definert 7 fagområder. Barna skal få muligheten til å utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor disse fagområdene gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. «Barnehagens verdigrunnlag og formål skal gi retning for og prege arbeidet med fagområdene, og barnas rett til medvirkning skal ivaretas. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene». (Rammeplan 2017:47)

Kommunikasjon, språk og tekst		
Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barn får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimuleres til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforskning av både muntlige språk og skriftspråk (Rammeplan 2017:47 – 48).		
Nivå 1.	Nivå 2.	Nivå 3.
✓ Barna har tilgang til peke- og bildebøker og oppmuntres til å	✓ Barna har tilgang til bøker med bilder og lite/enkel tekst og	✓ Barna har tilgang til bøker med bilder og tekst og oppmuntres til

bruke disse, bl. a. ved at personalet snakker med barna om bildene. ✓ Personalet bruker tradisjonelle (barne)sanger og enkle bevegelsessanger, tegn – til – tale, bilder og konkreter for å underbygge det verbale språket både i planlagte samlingsstunder og spontant i hverdagen. ✓ Personalet setter ord på rutinesituasjoner og hverdagsaktiviteter, og bruker språket i her – og – nåsituasjoner for å knytte handling til ord. ✓ Personalet lytter og tolker, bekrefter og setter ord på barnets kroppsspråk og verbale utsagn.	oppmuntres til å bruke disse, bl. a. ved at personalet snakker med barna om bildene og tekstene. ✓ Personalet oppmuntrer til å se sammenhenger, f. eks. mellom ord og bilde. ✓ Personalet bruker kjente (barne)sanger, bevegelsessanger, rim og regler, tegn – til – tale, bilder, konkreter og kroppsspråk for å underbygge det verbale språket både i planlagte samlingsstunder og spontant i hverdagen. ✓ Personalet setter ord på ulike følelser og behov for at barna selv skal kjenne igjen dette når de dukker opp hos seg selv eller andre. ✓ Barna oppmuntres til å delta aktivt i samlingsstund gjennom bl. a. tegn – til – tale, bevegelse og lek.	å bruke disse, bl. a. ved at personalet inviterer barna inn i samtaler om bilder og tekst og videreutvikling av historiene. ✓ Personalet bruker tegn – til – tale, konkreter, rekvisitter og drama i forbindelse med kjent og ukjent materiale for å utvide ordforråd og språkforståelse. ✓ Barna bevisstgjøres på å sette ord på følelser og bruke språket i hverdagsliv og konfliktsituasjoner for å forklare hvordan de har det og hvordan de opplever noe. ✓ Barna oppmuntres til å ta ordet, fortelle og lytte til andre i samlingsstunder. Vi bruker rim, regler, lytteleker, eventyr o. l., og samtaler om felles opplevelser. ✓ Barna skal erfare at bøker, litteratur og digitale verktøy kan brukes for å tilegne seg kunnskap.
---	---	---

Kropp, bevegelse, mat og helse

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser. Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom medvirkning i mat – og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse (Rammeplan 2017:49).

Nivå 1.	Nivå 2.	Nivå 3.
✓ Personalet har fokus på å utvikle barnas grovmotoriske ferdigheter som krabbe, gå, løpe og klatre, både ute og inne. ✓ Personalet legger opp til å gå på korte turer på ulike underlag og i variert terreng. ✓ Personalet oppmuntrer barna til å sitte i ro ved bordet, trene på å gripe, holde og slippe (f. eks. drikke av kopp). ✓ Personalet har fokus på å øke barns bevissthet rundt kroppen, f. eks. med bevegelsessang og i av – og påkledning. ✓ Personalet legger til rette for gode stellesituasjoner med fokus på hygiene, spesielt håndvask.	✓ Personalet fokuserer på å videreutvikle grovmotorikken og at barna skal bli bevisst sine kroppslige muligheter og utfordringer. ✓ Det legges opp til lengre turer utenfor barnehagens område med fokus på glede og mestring. ✓ Personalet legger til rette for å videreutvikle finmotorikken gjennom bl. a. tegning, perling og klipping. ✓ Barna øver på å smøre mat selv og oppmuntres til å være nysgjerrig på ukjent mat og tørre å smake. ✓ Personalet legger til rette for at barna kan få økt kunnskap om kroppen og kroppsdeler. ✓ Personalet legger til rette for bleiesluttrening og lar barna øve på av – og påkledning.	✓ Barna skal oppleve at de er trygge motorisk og kan balansere på kanter, klatre, hinke, hoppe med samlende ben og få fart i huska selv. ✓ Barna skal få mulighet til å bruke naturen og nærmiljøet i ulike årstider. Vi skal bruke variert terreng til å stimulere til fysisk aktivitet og gi glede, mestring og allsidig bevegelseserfaring. ✓ Personalet legger til rette for ulike typer formingsaktiviteter for å innarbeide pinsett – og blyantgrep. ✓ Personalet fokuserer på sunt kosthold og mangfoldige smaksopplevelser gjennom

	✓ Barna skal lære å lytte til og respektere andre menneskers grenser for deres egen kropp. ✓ Personalet innarbeider gode rutiner for håndvask.	samtaler om sunn og usunn mat, og smake på ulike smaker (skille mellom surt og søtt). ✓ Barna skal bli glad i og fortrolig med sin egen kropp og respektere at alle er ulike. ✓ Vi har fokus på hygiene og selvstendighet i forbindelse med toalettbesøk og av – og påkledning.
Kunst, kultur og kreativitet		
Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhørighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk [...] Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering (Rammeplan 2017:50 – 51).		
Nivå 1.	Nivå 2.	Nivå 3.
✓ Barna skal få erfare ulike materialer og teknikker, f. eks. fingermaling, bruk av ark og fargeblyanter, og lek med vann. ✓ Barna skal få varierte opplevelser med farger, musikk og dans. ✓ Barna skal presenteres for barnehagens kultur og tradisjoner. ✓ Personalet skal legge til rette for at barna kan møte ulike lekematerialer. ✓ Personalet skal følge opp barnas uttrykksformer og interesser.	✓ Barna skal kjenne til ulike fargenavn. ✓ Personalet skal innføre flere typer formingsmateriell, og barna skal ha god tilgang på å tegne, lime, klippe og male. ✓ Barna skal få lytte til variert musikk og oppleve glede og nysgjerrighet over den. ✓ Barna skal gis muligheten til å utforske ulike måter å uttrykke seg på. ✓ Personalet skal legge til rette for rollelek og utkledning, og presentere eventyr/historier som inspirasjon til lek.	✓ Barna skal vite hva de ulike fargene heter. ✓ Barna skal introduseres for mer finmotoriske aktiviteter i forming, gjennom varierte aktiviteter og metoder som sikrer glede og mestring. ✓ Personalet skal gi barna tilgang til varierte sangleker, musikk, bevegelsesleker, instrumenter og drama. ✓ Personalet skal sørge for rom, materiell og inspirasjon til rollelek, dramatisering og utkledning. ✓ Personalet skal fremme skapergleden i det daglige ved å gi barna mulighet til å bearbeide inntrykk og erfaringer gjennom lek, musikk, dans, drama og forming.

Natur, miljø og teknologi		
Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper (Rammeplan 2017:52).		
Nivå 1.	Nivå 2.	Nivå 3.
✓ Barna skal få gode opplevelser ute, både på barnehagens uteområde og på turer rundt barnehagen. ✓ Gjennom lek, både i sandkasse og natur, skal barna få erfaring med naturelementer som sand, stein, gress, kongler, vann og lignende. ✓ Personalet skal undre seg sammen med barna, gjøre de oppmerksom på hva som finnes i naturen og følge opp barnas nysgjerrighet og hva som fanger både enkeltbarn og gruppen. ✓ Personalet skal gjøre barna oppmerksomme på årstider og været, og snakke om endringer i vær og klima gjennom årstidene. ✓ Personalet skal bruke digitale verktøy for musikk og sanseopplevelser.	✓ Barna skal få gode tur-opplevelser i nærmiljøet og mulighet til å utforske nye områder. ✓ Personalet skal følge opp barnas nysgjerrighet for dyre – , fugle – og insektliv, og sette ord på hvordan vi kan ta vare på det. ✓ Barna skal bli bevisstgjort årstidene og oppleve endringer i vær og natur gjennom årstidene. ✓ Barna skal være kjennskap til kjøkkenhagen og få være med på såing, planting, stell og innhøsting. ✓ Barna skal få kjennskap til hvor maten vi spiser kommer fra. ✓ Gjennom Grønt Flagg sertifisering skal barna introduseres til kildesortering og kompost. ✓ Barna skal få erfaring i å bruke digitale verktøy.	✓ Barna skal få positive opplevelser i naturen i all slags vær, bl. a. ved å lage mat på bål, gå på sporjakt og bruke naturen som lekeplass. ✓ Personalet skal bidra til at barna kan oppdage, iaktta og lære om naturen, og vise respekt for mangfoldet av dyr, insekter og planter som er der. ✓ Barna skal være aktive deltakere i kjøkkenhagen og ha ansvar for såing, planting, stell og høsting. ✓ Gjennom Grønt Flagg sertifisering skal barna få forståelse for kildesortering og kompost, og hvilken betydningen dette har for naturen. ✓ Barna skal bruke digitale verktøy til å dokumentere egne opplevelser og tilegne seg kunnskap om naturen. ✓ Personalet skal legge til rette for eksperimenter over natur-fenomener som snø, vann, jord, planter o. l.
Antall, rom og form		
Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreativ og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning. Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger (Rammeplan 2017:53).		
Nivå 1.	Nivå 2.	Nivå 3.
✓ Barna skal bli kjent med og erfare størrelser, avstand og form på barnehagens rom og utstyr. ✓ Barna skal få begynnende kjennskap til tall gjennom telleleker (f. eks. ved sklie: telle	✓ Barna skal få erfaring med rom og plassering, f. eks. foran – bak, over – under. ✓ Barna skal utforske og bli kjent med tall og telling i naturlige situasjoner ✓ Barna skal bli kjent med ulike matematiske begreper innen	✓ Barna skal bli kjent med tallene opp til ti gjennom bruk av rim, regler og sanger. ✓ Barna skal bli kjent med geometriske figurer som sirkel, kvadrat, trekant og rektangel gjennom å jakte på former.

til 3 – skli ned – hurra), sangleker og telleregler. ✓ Barna skal få erfaringer med å sette ord på former, farger, størrelser o. l. gjennom lek med blant annet klosser og duplo. ✓ Personalet skal legge til rette for lek hvor barna kan sortere, rydde, putte inn mindre ting i en boks, ulike former i hul som passer o. l.	størrelse, form, figurer og mønstre gjennom lek med duplo, plusplus, klosser, puslespill o. l.	✓ Barna skal utforske former og mønster gjennom lek med perler, lego, tegning, modelleringsleire og klipping. ✓ Personalet knytter matematikk til praktiske situasjoner i hverdagen, der matematikken tas i bruk for å løse ulike problemer og utfordringer, f. eks. knytte tallsymboler til mengde, se på volum og innhold, og øve på å vurdere ulike mengder.
Etikk, religion og filosofi		
Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold. Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft (Rammeplan 2017: 54 – 55).		
Nivå 1.	Nivå 2.	Nivå 3.
✓ Personalet skal sette ord på følelser og behov og anerkjenne at dere er lov å uttrykke disse. ✓ Personalet skal oppmuntre barna til å være oppmerksomme mot hverandre, f. eks. hjelpe, takke, trøste og kose. ✓ Personalet skal være støttende og veilede barna i lek og til å løse uenigheter og konflikter som kan oppstå. ✓ Barna skal delta i de tradisjonene barnehagen har for høytider og ta del i forberedelser. ✓ Personalet skal bruke sanger, fortellinger, eventyr og kjente «figurer» knyttet til de ulike tradisjonene.	✓ Barna skal ha mulighet til å gi uttrykk for og sette ord på egne behov og følelser og gjenkjenne følelser og behov hos andre. ✓ Barna skal trene på å lytte til andre, sette grenser for seg selv og respektere andres. ✓ Barna skal videreutvikle sosial kompetanse og forståelse for lekekoder og sosiale regler i felleskapet. ✓ Barna skal få erfaring med å ta egne valg og få veiledning i å se konsekvenser for andre. ✓ Personalet skal gi rom for undring og filosofi, og følge opp barna i samtaler og lek om tema de er opptatt av. ✓ Personalet skal introdusere barna for ulike tradisjoner og kulturer, og la barna være aktive i både forarbeid og markering.	✓ Barna skal trene på å tenke gjennom ting, og få erfaring med å løse konflikter og sette ord på ulike perspektiver. ✓ Personalet skal veilede og støtte barna i å ha dialog med hverandre og bli bevisst på at egne handlinger påvirker andre. ✓ Barna skal oppleve at «det er flott å være meg», «det er flott å være forskjellig» gjennom refleksjon og respekt for det mangfoldet som er representert. ✓ Barna skal lære å sette grenser for seg selv og respektere andres. ✓ Personalet skal legge til rette for undring og filosofering om det barna til enhver tid er opptatt av, og lære barna å akseptere at vi kan ha ulike tanker og meninger. ✓ Barna skal bli kjent med ulike kulturer, høytider og tradisjoner som er representert i barnehagen.

Nærmiljø og samfunn		
Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden. Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene. Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter. (Rammeplan 2017:56).		
Nivå 1.	Nivå 2.	Nivå 3.
✓ Personalet skal legge til rette for at hvert barn finner sin plass og opplever trygghet i den barnegruppen de er en del av. ✓ Personalet skal legge til rette for at avdelingen har gode rutiner, trygge rammer og klare gjøremål og muligheter i hverdagen. ✓ Personalet skal ta barnas signaler på alvor og hjelpe barna til å oppleve medvirkning i hverdagen. ✓ Barna skal få mulighet til å bli bedre kjent og utforske området i og utenfor barnehagen. ✓ Barna skal oppleve at de er en del av et samfunn gjennom turer og opplevelser i barnehagens nærmiljø.	✓ Personalet skal sørge for at barna opplever å bli sett og hørt og anerkjent for den de er. ✓ Personalet skal legge til rette for at barna kan bli bedre kjent med seg selv og sin familie. ✓ Personalet skal sikre barna reel medvirkning i hverdagen ved å la barna få komme med sine innspill og tanker. ✓ Personalet skal legge til rette for at barna kan få utvidet kjennskap til nærmiljøet og bli bedre kjent i og rundt barnehagen. ✓ Barna skal bli kjent med den samiske tradisjonen gjennom markering av samenes dag.	✓ Barna skal erfare at de er likeverdige, uavhengig av kjønn, eller kulturell, religiøs eller sosial bakgrunn. ✓ Personalet skal bidra til at barna blir bedre kjent med seg selv og sin familie, og se dette i sammenheng med andre familier. ✓ Personalet skal legge til rette for at barna medvirker i sin egen hverdag gjennom planlagte og uplanlagte samtaler. ✓ Barna skal kjenne til ulike steder i nærmiljøet, hvilke rolle de spiller i samfunnet og få mulighet til å besøke de. ✓ Barna skal få kjennskap til den samiske kulturen og deres nasjonaldag gjennom bøker, bilder og sang.

